134481

ADVIES

In het geschil tussen:

[verzoeker], wonend in [woonplaats], verzoeker

en

[schoolbestuur], gevestigd in [vestigingsplaats], bevoegd gezag van [school], gevestigd in [vestigingsplaats 2], verweerder

1. KERN VAN HET ADVIES

Geschil over verwijdering. Het verzoek is gegrond. De school heeft niet aannemelijk gemaakt dat de situatie op de school onhoudbaar is door de aanwezigheid van de leerling en dat er geen ondersteuningsmogelijkheden meer zijn voor de leerling, al dan niet via het samenwerkingsverband.

2. VERLOOP VAN DE PROCEDURE

Op 23 juni 2026 en aangevuld op 25 augustus 2026 heeft verzoeker aan de Commissie een geschil voorgelegd over de beslissing van verweerder van 1 juni 2026 om [leerling] (feitelijk) te verwijderen van [school] in [vestigingsplaats 2], een school voor speciaal onderwijs en voortgezet speciaal onderwijs.
Verweerder heeft op 16 september 2026 een verweerschrift ingediend.
De hoorzitting vond plaats op 8 oktober 2026 in Utrecht.
Verzoeker was aanwezig op de zitting en werd vergezeld door [jurist].
Namens verweerder waren [directeur], en [adjunct-directeur] aanwezig op de zitting.
[samenwerkingsverband], hierna: swv, was als informant uitgenodigd voor de zitting, maar heeft aangegeven niet aanwezig te kunnen zijn. Het swv heeft in een e-mail van 7 oktober 2026 wel schriftelijk zijn zienswijze aan de Commissie kenbaar gemaakt. De Commissie heeft deze e-mail op de zitting aan partijen verstrekt.

De Commissie heeft op 9 oktober 2026 het dictum (oordeel zonder motivering) schriftelijk aan partijen medegedeeld.

3. DE FEITEN

3.1 Verzoeker is de vader van [leerling]. [leerling] is geboren op [geboortedatum] 2011 en is bij de start van schooljaar 2024-2025 gestart op de afdeling voortgezet speciaal onderwijs (vso) van [school]. Voor de leerlingen van de school geldt dat er sprake is van psychiatrische, gedragsmatige en/of sociaal-emotionele problemen. [leerling] heeft de diagnose autismespectrumstoornis en aandachtsdeficiëntie en hyperactiviteit.

3.2 [leerling] is afkomstig van de afdeling speciaal onderwijs (so) van [school], waar hij vanaf groep 3 onderwijs heeft gevolgd in een structuurklas. Bij de overstap naar het vso is, op advies van het so en na zorgvuldig dossieronderzoek, besloten om [leerling] te laten starten in een maatwerkklas van de school.

3.3 In november 2025 is [leerling] besproken in de BaVo (bovenschoolse adviescommissie voortgezet onderwijs) van [schoolbestuur]. Hierin zijn alle vso-scholen van [schoolbestuur] vertegenwoordigd. Tijdens dit overleg is onderzocht of de andere scholen van [schoolbestuur] een passend aanbod hebben voor [leerling]. Geconcludeerd werd dat er, door de grote discrepantie tussen de cognitieve en sociaal-emotionele ontwikkeling, geen passend onderwijsaanbod voor [leerling] is binnen de regio.

3.4 Op 11 maart 2026 heeft een mdo plaatsgevonden met verzoeker, betrokkenen van de school, [organisatie] en de gemeente.

3.5 Het swv heeft op 11 mei 2026, op aanvraag van de school, een toelaatbaarheidsverklaring (tlv) voor vso afgegeven in de bekostigingscategorie laag voor de periode van 1 augustus 2026 tot en met 31 juli 2028.

3.6 Op 20 mei 2026 heeft een mdo plaatsgevonden waar ook het swv bij aanwezig was.

3.7 Op 1 juni 2026 heeft de school een brief gestuurd aan verzoeker waarin staat: “*[…] De mogelijkheden die wij als school hebben zijn niet voldoende om [leerling] tot ontwikkeling te brengen. [leerling] heeft op zowel zijn didactische als zijn sociaal-emotionele ontwikkeling dergelijke intensieve begeleiding nodig die in onze schoolse setting niet geboden kan worden. Onderzoek naar andere scholen heeft ook geen passende plek opgeleverd, de zorg- en begeleidingsvraag van [leerling] is te groot om binnen het onderwijs te kunnen bieden. In de afgelopen twee schooljaren is gebleken dat het perspectief vervolgonderwijs op dit moment en op korte termijn niet haalbaar is voor [leerling]. Aangezien [leerling] nog leerplichtig is, zullen wij als school vanaf schooljaar 2026-2027 individueel onderwijs bieden aan [leerling]. Dit houdt in dat [leerling] per nieuwe schooljaar maximaal 4 lesuren per week naar school komt. Wij realiseren ons dat [leerling] hiermee mogelijk voor een groot deel thuis komt te zitten en dat dit een zeer*

onwenselijke situatie is. Wij hopen van harte dat er vanuit de zorg een passend begeleidingstraject opgestart wordt voor [leerling]. Wij willen graag samenwerken met de betrokken zorgpartij waarbij aangesloten kan worden bij de ontwikkelbehoefte- en ruimte van [leerling].”

4. STANDPUNTEN VAN PARTIJEN

Verzoeker
De feitelijke verwijdering staat haaks op de wettelijke zorgplicht in het kader van passend onderwijs en de geldige tlv die de school zelf heeft aangevraagd. De leerplichtambtenaar heeft [leerling] namelijk niet vrijgesteld van de leerplicht. Verzoeker heeft geen vrijstelling aangevraagd en is daar ook niet mee akkoord gegaan en er is geen goedgekeurd, concreet alternatief onderwijstraject beschikbaar; er is geen andere school of zorginstelling die de inschrijving formeel heeft overgenomen. De school geeft aan handelingsverlegen te zijn, maar geeft niet aan wat hij nodig heeft.
Leerlingenvervoer voor twee dagen voor maar twee lesuren (ongeveer anderhalf uur) is niet mogelijk. Die optie biedt het leerlingenvervoer niet. Verzoeker werkt voltijds en kan [leerling] daarom ook niet zelf naar school brengen. [leerling] gaat daarom helemaal niet meer naar school en heeft geen contact met andere jongeren. De school heeft alleen schoolboeken voor Engels en Nederlands verstrekt, maar heeft geen planning of ondersteuning geboden. De school laat na om [leerling] onderwijs te bieden.

Verweerder
[leerling] is onverminderd welkom binnen de school.
Volgens de huidige afspraken wordt hem een onderwijsaanbod geboden bestaande uit twee individuele onderwijsmomenten per week van elk twee lesuren, begeleid door een leerkracht. Van uitsluiting of ontzegging van onderwijs is dan ook geen sprake.

De school kan [leerling] uiteindelijk echter niet bieden wat hij nodig heeft. Er gaat veel aandacht naar [leerling], maar desondanks komt hij niet tot ontwikkeling. De school geeft diplomagericht onderwijs en is geen dagopvang. De school moet onderwijs kunnen bieden, maar dat lukt bij [leerling] niet. Er is ook veel aandacht in de klas nodig om te zorgen dat het qua gedrag goed met hem gaat, dat het niet uitmondt in externaliserend gedrag. [leerling] loopt vaak buiten een rondje om tot rust te komen, waarbij hij ook begeleid moet worden.

Ondanks dat de school zegt handelingsverlegen te zijn, biedt zij [leerling] toch nog een aangepast aanbod. De interventies die door de school zijn ingezet, waaronder het huidige onderwijsaanbod, zijn zorgvuldig gekozen en hebben tot doel [leerling] zo goed mogelijk te

ondersteunen in zijn algemene ontwikkeling. Daarbij zoekt de school steeds naar een vorm van begeleiding die aansluit bij zijn mogelijkheden. School blijft zich inzetten om, samen met verzoeker en de overige betrokkenen, te komen tot een passend en duurzaam perspectief voor [leerling], waarbij zijn ontwikkeling en welzijn centraal staan. De school heeft bewust nog wel een tlv aangevraagd, omdat het betrokken wilde blijven bij de gesprekken over [leerling], om te zorgen dat er voor hem een passende plek wordt gevonden. De reden dat er geen tlv in een hogere bekostigingscategorie is aangevraagd, is dat het voor de school duidelijk was dat zij handelingsverlegen was, ook ingeval er een tlv in een hogere bekostigingscategorie zou worden toegekend.
De school heeft steeds voorzien in een passend onderwijsaanbod, er zijn interventies ingezet op basis van professionele expertise en adviezen van [organisatie] en de school heeft zich actief ingespannen om de samenwerking met verzoeker en betrokken externe partijen vorm te geven en te onderhouden.
De leerplichtambtenaar is op de hoogte en staat achter de conclusie van de school over de handelingsverlegenheid. Ook de Inspectie van het Onderwijs is geïnformeerd.
In het mdo van 20 mei 2026 heeft de gemeente toegezegd zorg te dragen voor een andere daginvulling voor [leerling], maar dit is niet van de grond gekomen.

5. INBRENG SAMENWERKINGSVERBAND

In juni 2026 hebben leerplicht en de gemeente gepleit voor een gezamenlijk gesprek. De gemeente vroeg de school om concreet te maken waaruit de handelingsverlegenheid bestaat en welke ondersteuning nodig is om onderwijs mogelijk te maken. De school zegde toe te verduidelijken aan welke voorwaarden de leerling moet voldoen om weer tot onderwijs te komen. Een gezamenlijk overleg bleek voor de zomervakantie niet te plannen. Het overleg van 27 augustus 2026 is, voor zover het swv bekend, niet doorgegaan. Op 26 augustus 2026 liet verzoeker weten het mdo voorlopig op te schorten. Hij wilde eerst een gesprek met verweerder en het oordeel van de Commissie afwachten. Er lopen daarmee volgens het swv twee trajecten naast elkaar. Het eerste is het overleg tussen vader en school(bestuur). Het tweede is het traject van de gemeente en [organisatie] voor een passende daginvulling. Van geen van beide is het swv een uitkomst bekend. De toegezegde verduidelijking door de school en het gezamenlijke gesprek met alle betrokkenen staat nog open, voor zover bekend bij het swv.
Het swv is van oordeel dat de mogelijkheden van het gezamenlijke overleg nog niet volledig zijn benut. De leerling is naar de overtuiging van het swv het meest gebaat bij een plan waarin onderwijs en zorg samenkomen. Het swv geeft er daarom de voorkeur aan dat dit overleg eerst wordt afgerond.

6. OVERWEGINGEN VAN DE COMMISSIE

Bevoegdheid en ontvankelijkheid bij verwijdering
Aan de Commissie kunnen geschillen worden voorgelegd[1] die verband houden met de verwijdering van een leerling. Voor wat de beoordeling van de bevoegdheid van de Commissie betreft, stelt zij een voornemen tot verwijdering of een feitelijke verwijdering hieraan gelijk. De Commissie stelt vast dat de school kort voor de zomervakantie aan verzoeker heeft meegedeeld dat [leerling] na de zomer nog maar ongeveer drie uren naar school zou mogen komen voor individuele begeleiding. Deze maatregel is niet opgelegd om daarna de onderwijstijd weer op te bouwen op de school, maar is naar het oordeel van de Commissie enkel bedoeld als een overbrugging tot voor [leerling] een andere plek is gevonden en hij formeel verwijderd kan worden. Het aantal uren begeleiding dat wordt geboden, is bovendien dusdanig minimaal dat de Commissie dit ook kwalificeert als een feitelijke verwijdering. Dat geldt temeer nu voor de school duidelijk kon zijn dat [leerling] dan helemaal niet meer naar school zou kunnen komen, omdat leerlingenvervoer voor twee keer anderhalf uur niet te realiseren is en verzoeker hem vanwege zijn werk ook niet kan brengen en halen. De school heeft daarmee een situatie gecreëerd waarin [leerling] noodgedwongen thuiszit. Nu er sprake is van zowel een voorgenomen als een feitelijke verwijdering en het verzoek door verzoeker tijdig is ingediend, is het verzoek ontvankelijk.

Inhoudelijke beoordeling
Voor alle kinderen geldt leerplicht vanaf hun vijfde jaar tot aan het einde van het schooljaar waarin zij de zestienjarige leeftijd bereiken.[2] Kinderen voor wie vaststaat dat zij overwegend zijn aangewezen op een orthopedagogische en orthodidactische benadering kunnen naar een school of instelling voor speciaal onderwijs.[3] Er is door de school bij het swv een tlv aangevraagd en die is afgegeven. Daaruit kan opgemaakt worden dat de school in beginsel zelf het voor [leerling] benodigde onderwijs zou moeten kunnen bieden. De voorgenomen verwijdering komt voort uit het standpunt van de school dat na enkele jaren van begeleiding inmiddels de zorgbehoefte van [leerling] voorliggend is geworden en de school vindt dat zij hem niet de ondersteuning kan geven die hij nodig heeft.

Door de verwijdering van [leerling] van de school voor speciaal voortgezet onderwijs, zonder dat voor hem een andere school is gevonden die bereid is hem toe te laten, komt hij ondanks de hiervoor genoemde leerplicht en zorgplicht buiten het onderwijsbestel te staan. Dit is een inbreuk op het recht op onderwijs. In zo'n geval is de toetsing van de discretionaire

1 Op grond van artikel 45 lid 2 sub a van de Wet op de Expertisecentra (WEC)
[2] Artikel 3 van de Leerplichtwet 1969 (LPW)
[3] Artikel 2 lid 1 WEC

verwijderingsbevoegdheid intensief, zoals ook de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State al bepaalde.[4] Wanneer ouders vrijstelling van onderwijs wensen wegens de lichamelijke of psychische gezondheid van hun kind, is er een zwaarwegende motivering vereist.[5] Analoog daaraan dient ook verweerder zijn (voorgenomen) besluit tot verwijdering en het besluit om [leerling] feitelijk te verwijderen te voorzien van een zwaarwegende motivering. Die motivering ontbreekt op dit moment, zoals de Commissie hierna zal toelichten.

Volgens de Leerplichtwet 1969 is bij een verzoek om vrijstelling wegens lichamelijke of psychische redenen een actuele en onafhankelijke verklaring vereist van een academisch gevormde pedagoog, arts of psycholoog. Deze mag niet bij de begeleiding van de leerling betrokken zijn en de verklaring mag niet ouder zijn dan drie maanden.[6] Ook in het onderhavige geval zal naar het oordeel van de Commissie sprake moeten zijn van een actueel, onafhankelijk, deskundig gevalideerd beeld over de onderwijs(on)mogelijkheden van [leerling] alvorens een verwijderingsbeslissing wordt genomen. Een dergelijke onafhankelijke verklaring ontbreekt. Verweerder heeft verklaard dat hij zowel met de leerplichtambtenaar als met de Inspectie contact heeft gehad, maar een verifieerbare weergave van de zienswijze van de afdeling Leerplicht en die van de Inspecteur Speciaal Onderwijs[7] ontbreken. Deze zienswijzen moeten bij een uiterste beslissing zoals deze, waarbij de zorgplicht niet meer wordt geëffectueerd noch wordt overgedragen aan een andere school, eveneens beschikbaar zijn voor de beoordeling van de redelijkheid van de verwijderingsbeslissing.

De school baseert de beslissing dat zij handelingsverlegen is erop dat het niet lukt om [leerling] tot ontwikkeling te laten komen. De school heeft daarbij opgemerkt dat het diplomagericht onderwijs biedt en dat het daarom mogelijk moet zijn om onderwijs te geven. De Commissie overweegt dat de school weliswaar aannemelijk heeft gemaakt dat zij moeite heeft om [leerling] tot verdere ontwikkeling te laten komen, maar dat [leerling] op dit moment door de feitelijke verwijdering in het geheel niet wordt ondersteund in zijn ontwikkeling. Die situatie is ongewenst. De Commissie is van oordeel dat de school niet aannemelijk heeft gemaakt dat de situatie op school door de aanwezigheid van [leerling] dusdanig onhoudbaar was geworden dat dit zijn thuiszitten rechtvaardigt. Dat hij onvoldoende tot ontwikkeling komt, rechtvaardigt de verwijdering niet. Daarbij is verder van belang dat het swv pas sinds mei 2026 bij de mdo's betrokken is geweest. Verweerder heeft niet aannemelijk gemaakt dat de school uitputtend heeft onderzocht welke mogelijkheden er vanuit het swv nog zijn voor de ondersteuning van [leerling]. Het swv is immers verantwoordelijk voor een dekkend aanbod van

[4] ECLI:NL:RVS:2022:285, rechtsoverweging 7.10
[5] Op grond van artikel 5 onder a en artikel 7 LPW
[6] Op grond van artikel 5 onder a en artikel 7 LPW
[7] Onder verwijzing naar artikel 12 lid 2 WEC en artikel 61 lid 4 sub a WEC.

onderwijsvoorzieningen in de regio. Uit de schriftelijke verklaring van het swv maakt de Commissie op dat ook het swv meent dat nog niet alle mogelijkheden volledig zijn benut.

Op grond van het voorgaande oordeelt de Commissie dat het verzoek over de voorgenomen en feitelijke verwijdering van [leerling] gegrond is.

7. ADVIES

Op grond van bovenstaande overwegingen verklaart de Commissie het verzoek gegrond.

Vastgesteld in Utrecht op 29 oktober 2026 door prof. dr. mr. R. van Schoonhoven, voorzitter, H. Ait Oumghar en M.P.M. Hoeben, leden, in aanwezigheid van mr. A.H. Pranger, secretaris.

prof. dr. mr. R. van Schoonhoven
voorzitter

mr. A.H. Pranger
secretaris